UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Novissima Polyanthea, In Libros XX. Dispertita

Dominicus

Francofurti, 1613

Vox

urn:nbn:de:hbz:466:1-97211

Visual Library

Votum munificum. εὐχὴ μεγαλόδωρος.

Vbi quis animo ſpes regias concipit, tamq; voto diues eſt.

Alia dantur, alia negantur.

Quoties è duabus naturæ dotibus altera contingit, altera nega-ta eſt. Veluti ſi cui forma decus adſit, deſit ingenii laus. Siue cum è duobus poſtulatis, alterum duntaxat impetratur, quadrauerit il-lud Homeri.

Τῷ δ' ἕτερον μὲν ἔδωκε πατὴρ, ἕτερον δ' ἀνένευσε.

Annuit hoc illi diuum pater abnuit illud.

Canis panes ſomnians καὶ γὰρ ἐν ὕπνοις πᾶσα κύων ἄρτους μαντεύεται ἰχθῦς κἠγών.

Somnia cuncta canum, panes: ego ſomnio piſcem.

Senſus eſt, vnicuiq; ea per ſomnium occurrere, quæ impenſe deſide-rat. Theocrit.

Etiam dormiens ſomniat. ὀνειροπολεῖ καὶ καθεύδων.

Quoties ſignificant aliquem toto pectore rei cuipiam addictum de-ditumq;. Terent. Num ille ſomniat ea, quæ vigilans voluit.

Ne contra bouem opta. μὴ κατὰ βοὸς εὔχου.

Admonet adagium non eſſe vitam inſtituendam iuxta votum a-nimi, neq; quiduis ſperandum à ſuperis; ſed vt ea duntaxat ſibi quiſ-que promittat, quæ poſſit induſtria conſequi. Diogen.

Adoraturi ſedeant. καθῆσθαι προσκυνήσοντας.

Significat vota certa concipere oportere, & in his, quæ ſunt opti-ma, perſeuerare. Quidam arbitrantur alium ſubeſſe ſenſum: quod oporteat eos qui ſacris operantur, non obiter ac velut aliud agentes, ſed vacuos ac totos rei diuinæ intentos eſſe.

Non quiduis contingit quod optaris.

Qui negabit omnia contingere homini quæ ſperarit, animoq; con-ceperit, accommodabit illud Homeri.

Ἤτοι μὲν ὄνειροι ἀμήχανοι ἀκριτόμυθοι

Γίγνοντ', οὐδέ τι πάντα τελείεται ἀνθρώποισι.

Friuola ſcilicet exiſtunt & inania quædam

Somnia, nec quodcunq; vides, ſic euenit omne.

Quæcunq; in ſomno videntur. ὅσα ἐν ὀνείρῳ βλέπεις.

De votis immodicis dicitur.

Qui amant, ipſi ſibi ſomnia fingunt. *Virgil.*

Credimus, an qui amant, ipſi ſibi ſomnia fingunt.

Nam quod quiſq; credit facile ſperat.

Quid non fies, profectus Arbelas? τί οὐ γενήσῃ ἰὼν Ἄρβηλα;

In eo dici ſolitum, qui peregre proficiſcens, ingenita ſibi pollicetur: fretus gentis, ad quam demigrat, inſcitia barbarieq;.

Semper ſuperioris anni meliora. ἀεὶ τὰ πέρυσι βελτίω.

Cum præſentia diſplicent & anteferuntur anteacta. Horat.

Laudatur temporis acti

Se puero.

¶ EXEMPLA BIBLICA.

Votorum *exempla*: Iacob, *Geneſ.* 28. *v.* 20. 21. & 31, 13. Iſraelitæ, *Ex-od.* 36, 3, *Num.* 21, 2, Iephthe, *Iudic.* 11, 30, Michæ mater, 17, 3, Anna El-canæ vxor, 1, *Sam.* 1, 11, Saul, 14, *v.* 24, Abſalom, 2, *Sam.* 15, 7, 8, Pater re-gis Aſa, 1, *Regum* 15, 15, Aſa, 2. *Paral.* 15, 18, Iſraclitæ, 1. *Paral.* 29, 9, Iu-dith. 16, 22, *Dauid* 2, *Paral.* 5, 1, *Pſalm.* 22, 26, & 61, 9, & 66, 13, 14, & 1, 16, 14, Nautæ, *Ion.* 1, 16, Ionas, 2, 10, Heliodorus, 2. *Maccab.* 3, 35, Paulus, *Actor.* 18, 18, Quidam Iudæi, 23. *verſ.*

¶ PROFANA EXEMPLA.

Clodoueus Francorum Rex ad Tolbaicum oppidum cum Ale-mannis congreſſurus humana ſpe deſtitutus, ad opem cœleſtem implorandam verſus, fidei vxori Clotildi in paciſcendis nuptiis datæ memor, Chriſtum ſeruatorem ſe profeſſurum vouit, ſi victor do-mum rediret. *P. AEmil. l.* 1.

De nauigatione Theſei ſic ſcribit *Plato* in Phædone: Theſeum profectum in Cretam cum bis ſeptem hominibus, votum ſuſcepiſ-ſe: ſi ipſe ſaluus ſaluos ſuos reduceret, ſingulis annis ſpectaculum Delphos ducturum ad Apollinem: quem morem Athenienſes ad-huc ſuo tempore ſeruarent, vt ipſam eandem Theſei nauem coro-natam Delum mitterent: quo toto nauigationis tempore, quouſq; ad Piræeum rediit, nefas ſit quenquam ſupplicio capitali afficere. *Theat. Zvving.*

Albertus Rex Britonum à Normannis afflictus, votum vouit, cũ aſſenſu ſubditorum ſuorum: ſi Deus ſibi victoriam largiretur: ſeſe decimam partem omnium bonorum ſuorum Deo & ſancto Petro Romam miſſurum. *Regino. l.* 2.

Lacedæmonii Argiuis agrum, qui Thyrea dicebatur, abſtule-rant, concurſum vtrinque infeſtis ſignis: Lacedæmonii tamen vi-ctores euaſere. Ex eo tempore Argiui tonſa coma, deuouerunt ſeſe, ne prius comam alerent, neve mulieres aurum ferrent. *Cic.* 3. *Offic.*

Africanus poſterior, Cenſor, cum luſtrum conderet inq; ſolito ſa-crificio: ſcriba ex publicis tabulis ſolenni eius precationi carmine præiret, quo dii immortales, vt populi Romani res meliores amplio-reſq; facerent, rogabantur. Satis, inquit, bonæ ac magnæ ſunt: itaq; precor vt eas perpetuo incolumes ſeruent. Ac protinus in publi-cis tabulis ad hunc modum carmen emendari iuſſit. Qua votorum verecundia deinceps Cenſores in condendis luſtris vſi ſunt. Pru-denter enim ſenſit tunc incrementum Romano Imperio petendum

fuiſſe, cum intra ſeptimum lapidem [...]
rem autem totius terrarum Orbis partem poſſident, [...]
ſet quicquam vltra appetere: ita abunde felix ſi nihil ex [...]
nebat, amitteret. *Valer. Max. lib* 4. *cap.* 1.

Locrenſes diis vota facientes, ſe virgines proſtituturos [...] ferro ſe digladiaturos, & pro alterius ſalute ſe & ca[...] uoturos, *Perſæ* viuos homines ſe defoſſuros promiſe[...] *ab Alex. lib* 3. 6. 22.

¶ APOPHTHEGMATA.

Aiunt, qui ſacerdotum AEgyptiorum commenta [...]ctantur, *Tritonem ideo biformem* pingi ſolitum: ſuperiore parte hominem: inferiori vero piſcem: vt ex humore [...]tem, & damnum conſequi moneremur: cum illi ex hum[...] bonum: ex piſce, non niſi perniciem interpretarentur. [...] 31. *pag.* 284. *F.*

¶ FABVLAE.

Lunæ nuptiæ.

Lunam narrant voluiſſe aliquando maritum habere [...] Iouem autem veritum, ne ſi liberos ſui generis procrea[...] cœleſtium perturbatio exiſteret, annuiſſe quidem, ſed [...] ius animantis maximus in terris vſus eſſet, ea de ipſo [...]tu naſceretur. Illo tempore proxime ſecuto Deucal[...] ex terra innumerabiles mures prodierant, ita vt ca[...]bus bellum facerent, quando & cum Ranis prælio [...] quod carmine poſtea ſuo complexus eſt Homerus. [...] furorem & ſuperbiam compeſci neceſſe fuit. Itaq; [...]cuit Ioui & reliquis diis, quæ ferocibus muribus oppo[...] cum nequaquam diutius carendum videretur, feles [...]perio eniſa Luna dicitur, quæ in terras dimiſſæ breui [...]res attriuere, inq; ſuos ſpecus & cauernulas redegere. [...] autem ſuæ hæc indicia retinet hoc genus vt ſimul [...] Luna pingueſcant feles, cum euaneſcente attenuent[...] reddantur.

Fabula docet, ſtultorum votorum ſimiles exitus e[...]

Agricola

Aſſiduus Cereris cultor agricola exorauerat Deam [...]menta ſua abſq; ariſtis produceret. Ita enim rebat[...] labore exculpi poſſe. Sed indefenſa grana, de ma[...] ſegete, auiculæ excuſſere roſtris & deuorarunt.

Fabula narratur contra votorum ſtultitiam & o[...]tes ſpe parui commodi in magnum ſæpe malum de[...]

Bubulcus.

Bubulcus amiſerat vitulum de armento, quod cu[...] Tum ille ſyluas & ſolitudines obire, & requirere [...] ta opera & labore magno nequicquam abſumpto, [...]cit, ſe hœdum illi cæſurum, ſi eſſet ſibi fur oſtenſus, [...] puiſſet. Ibi forte delatus in ſaltum, videt leonem [...]tur vitulus. Ad cuius conſpectum ingenti form[...] bulcus: Magne, inquit, Iupiter! reperto vituli fure [...] ex voto debere confiteor, ſed nunc opimum bouem [...] ex illius vi atq; vnguibus me eripe.

Fabula monet, eſſe quoſdam leuis animi homine[...] mere quæ forte concupiuerint, eaq; conſecuti cu[...]mis angi, & quærere, quomodo amittere poſſit. It[...]bat, nihil à diis nominatim, ſed ea, quæ profutura [...] petenda eſſe.

Vide, Oratio, Preces.

VOX.

¶ DEFINITIO ET ETYMO[...]

VOX, Græce φωνὴ, ῆς & φωνήεις, ήεντος, ὁ vocalis dic[...] *Kol*, ſonus, ſtrepitus, tonitru. Cognationem [...] conuocauit: item cum *Kalal*, leuis fuit. Quid [...]us? Hinc καλέω voco, κλέω, dico, &c. Eſt autem vo[...] inſpirati ad vocalem arteriam moti ab anima, qu[...]bus. *ſecund. Ariſt. lib.* 2. *de anima.*

Vox eſt aeris per linguam percuſſio, quæ per [...]ris partes, quæ arteriæ vocantur, ab animali pr[...] *dum Boethium in principio additionis ſecundæ* [...] *hermin.*

Vox eſt ſonus cum quadam imaginatione ſignifi[...] *Boeth. ibid.*

Vox eſt ſonus ab ore animalis prolatus, natural[...]tis formatus. *ſecundum Petrum Hiſpanum in* [...]*ca.* Sunt autem naturalia inſtrumenta, quibus v[...]uem. Verſus:

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Præter hæc nouem ſunt: Cætera, [illegible]
Quatuor & dentes, & duo Labra ſimul.
[illegible] quicquid ſonat, & dicitur ἀπὸ τοῦ βοάω, quod eſt ſono. Virg. [illegible] ad ſidera voces. Eius diminitiuum vocula. Hinc vocifero [illegible] vociferor: quod eſt cum dolore, ſiue indignatione, maiorem vo[illegible] emitto. Item vocalis, id eſt, ſonorus.

¶ Loci Biblici.

[illegible] pro ſono, Hebraico more, 2. *Reg.* 6, 31, *Ezech.* 43, 2, *Matth.* 24, [illegible] *1. Cor.* 14, 7, 8. pro eo, quem loquentem non videmus, *Apo*[illegible] vox è cœlo auditur, *Deut.* 4, 36, *Luc.* 9, 35, 2. *Petr.* 1, 17, *Ioan.* [illegible] 9, 4. & 26, 14, *Apocal.* 1, 10, & 14, 13, vox Dei audienda, [illegible] 26, *Deut.* 30, 8, 10, vocem Dei non audientes puniuntur, [illegible] vocem ſuam vt audiamus conuertit nos Deus, *Deut.* 4, 33, [illegible] vanitates vitandæ, 1. *Timoth.* 6, 20, De vocibus Dei, Patris, [illegible] Spiritus S. Angelorum, hominum, multa in Theologorum li[illegible].

¶ Sententiae Philos.

[illegible] iiſdem literis, ſic nec vocibus quidē iiſdem omnes vtun[illegible] vero & ſenſa animi quorum primum verba notæ ſunt, & res [illegible] ſenſus animi ſpeciem gerunt, idem apud omnes valent. *lib.* [illegible] *interp. c.* 1.

[illegible]onyma dicuntur, quorum nomen ſolum commune eſt: de[illegible] autem naturæ nomini congruens alia atq; alia. *In iis quæ Ca*[illegible] *antecedunt. c.* 1.

[illegible]onyma dicuntur, quorum & nomen commune eſt: & eadem [illegible] attributa naturæ definitio. *ibid.*

Paronyma vocantur, quæ orta ab vno varie commutantur: vt à Grammatica Grammaticus: fortis à fortitudine. *ibid.*

Huius generis ſunt nonnulla, quorum multiplicitatem explicare [illegible] facile: cuiuſmodi ſunt ens, vnum. *lib.* 1 *de reprehenſ. Sophiſt.* [illegible]

Sunt tres potiſſimum modi quib. omnis homonymia & amphi[illegible] continetur. Vnus, quando aut oratio, aut vocabulum, proprie [illegible] multa ſignificat: vt aquila, canis: alter eſt quando ex vſu lo[illegible] multiplicitas naſcitur: tertius, cum verba coniuncta multis [illegible] accipi poſſunt: ſeparata ſimplicem habent ſignificationem: [illegible] illud, ſcire literas. *Ariſt. lib* 1. *de repreh ſophiſt. c.* 3.

Facile quid ſit id de quo agitur, ſi explanatum ſit, quot modis di[illegible] intelligetur. *Topic. lib.* 1. *c.* 14.

Si quot modis id de quo agitur, dicatur, ſciamus, non decipiemur. *ibid.*

Meditatum & in promptu habere, quot quicq; modis dicatur: [illegible] ad perſpicuitatem habet adiumentum, *Topic. lib.* 1. *c.* 14.

Perſpicuum eſt non eſſe admittendum, verba, quæ de multis di[illegible], hoc aliquid ſignificare: ſed vt quantum, aut quale, aut rela[illegible] quippiam, aut aliud quiduis huius generis. *lib.* 2. *de repreh. ſo*[illegible] *c.* 3.

In omnia conuenire debet ſynonymum. *Topic. lib.* 6. *c.* 5. *ſet.* 59.

Incertus ſit animus, & infinite feratur neceſſe eſt: ſi quis eo quod [illegible] modis dicatur, perinde vt ſi non eſſet ambiguum, vtatur. Sic [illegible] incertum eſt, qua in ſignificatione id quod dictum eſt, intel[illegible] *lib.* 1. *de cæl. c.* 1. *Tex.* 110.

Nominum, quæ ſunt æquiuoca, cauillatori conferunt: æquiuoca[illegible] enim fraudem parat: quæ vero ſynonyma ſunt, poetis. Dico [illegible] propria & ſynonyma, vt proficiſci, ac ire: nam hæc propria & ſynonyma ſunt ad inuicem, *lib.* 3. *Rhetor. ad Theodect. c.* 2.

Sunt ambiguitatum aliæ obſcuræ: aliæ quæ quandam habent ſi[illegible]: quædam vicinæ ſunt & finitimæ, aut genere, aut com[illegible]. Itaq; ſunt ambiguitates, quæ eſſe non videntur, *lib.* 7. *de Nat. c.* 4. *Top.* 31.

¶ Apophthegmata.

Zeno Cittieus, formam dicebat eſſe vocis florem: aut contra, quemadmodum ab aliis refertur, vocem eſſe formæ florem. Nam [illegible] compoſita gratiam addit fortunæ. *Laert. lib.* 7.

Idem dicebat, eos, qui diſſerunt, ſimiles eſſe oportere tragœdia[illegible] actoribus: quibus vox magna, bonaq; latera debent eſſe; cum [illegible] immodice non diducant, quod faciunt ii, qui plurima loquuntur, [illegible] ſupra vires. Dum enim os diducunt, declarant ſe ſatagere ver[illegible]us, [illegible] agere. *ibid.*

Anonymus. Carneades fertur admodum fuiſſe vocalis. Itaq; [illegible] tempore gymnaſiarcha, id eſt, ſcholæ princeps, miſit, qui di[illegible], ne tantopere clamaret, cui reſpondit: Da mihi vocis mo[illegible]. Ad quod rurſus eleganter princeps: Modum habes, nem[illegible] auditores. Siquidem pro numero auditorum temperanda vox. *Laert. lib.* 4. *c.* 9.

Demoſthenes audiens oratorem quendam immodice vociferan[illegible]: Non inquit, quod magnum eſt, bene eſt: ſed quod bene eſt, ma[illegible] eſt. *Hoc & aliis aſcribitur. Eraſ. lib.* 4. *apoph.*

Idem Quodam tempore vox Demoſthenis inter concionandum [illegible] ob multitudinis fremitum. Id obiicientibus ita reſpondit: [illegible] è voce iudicare par eſt, oratorem è mente.

Græca [illegible] ſonant, ὑποκριτὰς δεῖ κρίνειν ἐκ τῆς φωνῆς, τοὺς δὲ ῥήτορας ἐκ τῆς γνώμης. Hiſtrio ſeruit populo, orator conſulit: ille delectat, hic prodeſt. Ad bene conſulendum non refert, quam ſis vocalis, ſed quam opportune ſuadeas. Auctori voce opus eſt, quæ vincat multitudinis fragorem: orator talis eſſe debet vt populus ipſum vltro tacitus & attentus auſcultet. *Eraſ. lib.* 8. *apoph.*

Iſocrates, inter familiares dicere ſolitus eſt, ſe quidem docere decem minis: cæterum qui ipſum docuiſſet audaciam & vocalitatem, mercedis loco accepturum decem millia. Nam vocis exilitas & animi timiditas reddebant Iſocratem ad dicendum inutilem. Hæc autem, quoniam naturæ ſunt, non artis, à præceptoribus dari non poſſunt. *ibid.*

Marcus Cato, quando docebat, iuuenes intrepide pugnare, ſæpenumero dicebat, verba plus quam gladium, & voces plus quam manum, hoſtes in fugam vertere, attonitoſq; reddere. Nolebat militum in prælio mutum eſſe: ſed atrocibus dictis, clamore, vultuſque truculentia terrere hoſtem. *Plutarchus in Roman. apoph.*

Cicero, Oratores, qui inter dicendum vociferarentur, dicebat claudis eſſe ſimiles, qui ſic ad clamorem, vt illi ad equos, confugerent. Hoc genus homines & hodie videre eſt, qui cum ſentiunt ſe cauſa inferiores, ad furioſa iurgia confugiunt: vt quoniam rationibus perſuadere non poſſunt, improbitate metuq; extorqueant. *Plut. in Rom. apoph.*

Idem Cum M. Cœlius, qui credebatur à parentibus non liberis natus, epiſtolam apud ſenatum clara firmaq; voce recitaſſet. Ne miremini, inquit Cicero, nam hic vnus ex his eſt, qui proclamarunt, ſignificans, illum fuiſſe præconem & hoc vſu contigiſſe, vt eſſet vocalis. Solent autem ſerui venales voce præconis commendari. *Eraſ. l.* 4. *apoph.*

¶ Similitudines.

Chryſoſtomi. Videtis mihi vocem factam imbecilliorem, idemque mihi nunc accidere, quaſi ſi quis miles conciſis aliquot ex hoſtibus, magnoq; animo impreſſione facta in hoſtium condenſatam aciem, pluribus proſtratis, mox fracto gladio conſternatus ad ſuos ſeſe referat. Quin potius, quod nobis accidit, periculoſius eſt. Nam militi, qui fregit gladium, licet ab alio quopiam aſtantium enſem eripere, ſuumq; animum exercere, multamq; ſtrenuitatem oſtendere. Cæterum ſi vox laboret, non licet ab alio vocem mutuo ſumere. Quid igitur? ſuffugiemus & nos? At non permittit hoc veſtræ charitatis tyrannis ac violentia. Vereor & patris præſentiam, & veſtram reuereor promptitudinem. *Contra Iudæos orat.* 3.

Plinii. Taurus auis, quum ſit puſilla, tamen boum vocem imitatur: Ita nonnulli, quum re ſint exigui, tamen loquuntur reges ac ſatrapas. *Lib.* 10. *c.* 42. *lib.* 9. *c.* 42. & *c.* 31. *eod. lib.*

Vide, Lingua, Sermo, Verbum, oratio,

Vrbanitas.

¶ Definitio et Etymolog.

VRbanitas, Græce ἀστεισμὸς, οῦ, ὁ. & ἀστεῖος, ου, ὁ, ἡ, vrbanus dicitur. *Chem* Hebr. vrbanitas dicitur, quæ appellatio Clementiæ, gratiæ; fauori tribuitur, quod vrbani homines ruſticis mitiores & cultiores vt plurimum appareant. Eſt autem vrbanitas: quia ſignificamus proprium quendam geſtum vrbis, & ſumptam ex conuerſatione doctorum tacitam eruditionem.

¶ Sententiæ Philosophicæ.

In iucunditate, quæ ad iocum accommodatur, qui modum quendam adbibet, is feſtiuus ſeu vrbanus habendus eſt; & affectio vrbanitas & feſtiuitas: at quæ modum egreditur, ſcurrilitas, & in quo ipſa ineſt, ſcurra dicitur: qui vero omnino à iocis abhorret, is agreſtis & ruſticus: affectio ipſa ruſticitas habenda eſt. *lib.* 2. *Ethic. capit.* 7.

Qui nec facetum dicunt ipſi, & tamen eos, qui dicunt, permoleſte ferunt; & agreſtes & duri videntur. *ibid.*

Qui ſalibus & facetiis modum quendam adhibent, ii εὐτράπελοι, id eſt, vrbani vocantur. *ibid.*

Quoniam facetiæ ac ſales patent latiſſime, compluresque iucundicris ac dictis plus capiuntur, quam ratio patiatur, factum eſt, vt ſcurræ, vrbani, & quaſi politi homines, appellarentur. *ibidem.*

Dextri ac ingenui eſt ea dicere, & audire omnia, quæ bono viro ac libero digna ſunt. Eum enim & talem hominem quædam & ioco dicere decet, & audire. Magna enim diſtinctio eſt ingenui & illiberalis ioci, eius etiam, qui bene inſtitutus eſt, & indocti: quod in antiqua nouaque comœdia perſpicuum eſt. Illis enim facetum erat, ſi rerum turpitudini adiuncta etiam eſſet verborum obſcœnitas: hic vero, ſi ſignificatio potius, quibus in rebus multum eſt diſcriminis ad decorum ſeruandum. *ibidem.*

Politus

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN